

Kestävän kehityksen ohjelma

Sivistysliitto ja Opintokeskus Kansalaisfoorumi ry

Käsitelty hallituksen kokouksessa 29.10.2019

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ

SOSIAALINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Yhteisöllisyys ja osallisuus
2. Aktiivinen kansalaisuus
3. Erityisryhmien huomiointi
4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
5. Terveys ja hyvinvointi
6. Turvallisuus

EKOLOGINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Tilat
2. Liikkuminen
3. Hankinnat
4. Tarjoilut
5. Jätteet
6. Sähkö ja vesi

TALOUDELLINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Kansalaisfoorumin taloudellinen tila
2. Kurssi-, koulutus- ja hanketoiminta

KULTTUURINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Taide- ja kulttuuritoiminta
2. Kulttuurinen moninaisuus
3. Kansainvälisyys
4. Kulttuuriperintö

SOSIAALINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Yhteisöllisyys ja osallisuus

TAVOITTEET: Henkilökunta ja yhteistyökumppanit voivat aidosti vaikuttaa toimintaan. Koulutukset ovat osallistavia.

TOIMENPITEET: Dialogista toimintakulttuuria vaalitaan kaikessa suunnittelussa ja toiminnassa. Pedagogiikkaa ja didaktiikkaa kehitetään mahdollisimman osallistavaksi esim. ohjaajille suunnatun koulutuksen ja kouluttajille suunnatun valmennuksen avulla.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, kouluttajat

MITTARIT: yhteistyökumppaneilta ja opiskelijoilta saatava palaute, toteutunut ohjaajakoulutus ja kouluttajavalmennus, työhyvinvointikysely, sidosryhmäkysely (kouluttajat, kurssinjärjestäjät, opintoryhmien vetäjät, jäsenjärjestöt, hankekumppanit yms.)

2. Aktiivinen kansalaisuus

TAVOITTEET: Kansalaisfoorumi innostaa ihmisiä osallistumiseen ja vaikuttamiseen yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Kestävä kehitys on kaiken toiminnan läpäisevä teema.

TOIMENPITEET: Järjestö- ja kansalaistoimijoiden osaamista vahvistetaan tukemalla heidän oppimistaan kestävän kehityksen osalta. Jäsenjärjestöjen aktiivisen kansalaisuuteen liittyvää koulutustoimintaa tuetaan taloudellisesti ja pedagogisesti. Kurssi- ja opintoryhmätukea myönnettäessä voidaan painottaa päätöskriteereissä jotakin kestävän kehityksen teemaa (esim. aktiivinen kansalaisuus, kulttuurinen moninaisuus). Tuotetaan näitä teemoja käsitteleviä tukimateriaaleja ja koulutuksia. Kansalaisyhteiskunta-sivustolla ja -verkkolehdeissä kansalaistoiminta on yksi ydinteemoista. Uusia koulutuksia ja hankkeita suunniteltaessa huomioidaan sisällöissä em. teemat sekä niitä tukeva pedagogiikka. Järjestämme toimintaa, jossa vaikutetaan taidelähtöisesti. Pedagogiikka on osallistavaa ja opiskelijoiden toimijuutta tukevaa.

TEKIJÄT: koulutussuunnittelijat, pääsihteeri

MITTARIT: kurssien ja koulutusten määrä, joissa em. sisältöjä, strategian, toimintasuunnitelmien, koulutusten ja hankkeiden arviointi, osallistujapalautteet, Kansalaisyhteiskunta.fi:n sisällöt

3. Erityisryhmien huomiointi

TAVOITTEET: Kurssi- ja koulutuspalvelut ovat edullisia ja saavutettavia. Kansalaisfoorumin omien koulutusten ja toiminnan sisällöt ja toteutustavat houkuttelevat osallistujiksi monenlaisia ihmisiä – myös heitä, jotka eivät itse yleensä hakeudu tai pääse omaehtoisen taide- ja kulttuuritoiminnan pariin tai kaikille avoimiin koulutuksiin. Mahdollistamme erilaisten ihmisten välisen kohtaamisen ja dialogin. Myös kurssi-, opintoryhmä- ja luentotuen hakijat huomioivat monenlaisten ihmisten tarpeet ja toiveet omissa toteutuksissaan.

TOIMENPITEET: Aliedustetuille ryhmille (OPH) on tarjolla opintosetelietuus. Omassa koulutustarjonnassa huomioidaan monenlaisten ihmisten tarpeet ja toiveet (sisällöt, osallistujien tavoittaminen). Haemme aktiivisesti yhteistyökumppaneita, joiden kanssa yhdessä voimme tuottaa toimintaa ja koulutustarjontaa myös erityisryhmille. Jäsenjärjestöjä, niiden kurssinjärjestäjiä ja opintoryhmiä sekä kouluttajia kannustetaan ja tuetaan erityisryhmien ja vähemmistöjen huomioimisessa esim. koulutuksen, neuvonnan ja tukimateriaalien avulla. Viemme taidetoimintaa sinne, missä sitä ei tavallisesti ole.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, kouluttajat

MITTARIT: opintosetelietuuden kohdentuminen, koulutusten hinnoittelu, osallistujapalautteet, osallistujaprofiilitiedot

4. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

TAVOITTEET: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu työyhteisössä ja oppilaitoksen toiminnassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman (ks. erikseen) mukaisesti.

TOIMENPITEET: Toteutamme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa eritellyt toimenpiteet.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, pääsihteeri, hallitus

MITTARIT: Ks. tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

5. Terveys ja hyvinvointi

TAVOITTEET: Henkilökunta ja työyhteisö voivat hyvin niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. Työympäristö on terveellinen.

TOIMENPITEET: Henkilöstösuunnitelmassa, kehityskeskusteluissa ja työterveyden toimintasuunnitelmassa otetaan huomioon työn kuormittavuus ja työhyvinvoinnin edistäminen. Työkavereita kunnioitetaan, kannustetaan ja tuetaan. Työpisteiden ergonomiasta huolehditaan esim. sähköpöytien avulla. Virikesetelit ja työterveyshuollon palvelut ovat käytettävissä. Työyhteisössä on yhteisiä kahvitaukoja ja muuta työhyvinvointia edistävää yhteisöllistä toimintaa.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, pääsihteeri

MITTARIT: työhyvinvointi- sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tulokset, sairauspoissaoloseuranta, virikesetelien määrä, toteutunut tyhy-toiminta

6. Turvallisuus

TAVOITTEET: Turvallisuusohjeistukset, -suunnitelma ja kriisitoimintaopas ovat ajan tasalla ja henkilökunta on perehdytetty niihin kaikissa toimipisteissä. Turvallisuusohjeita noudatetaan kaikissa tilanteissa. Henkilöstö osaa varautua ja toimia turvallisuuden takaamiseksi.

TOIMENPITEET: Henkilöstö ja kouluttajat perehdytetään turvallisuusohjeisiin. Turvallisuussuunnitelmaa ja kriisitoimintaopasta noudatetaan. Harjoitellaan poikkeustilanteiden hallintaa. Vuokrattavien tilojen turvallisuus tarkistetaan ennen vuokraamista.

TEKIJÄT: työsuojeluvastaava, koko henkilökunta

MITTARIT: toteutunut perehdytys/koulutus turvallisuusasioihin, turvallisuusongelmien ja -uhkien määrä ja raportointi vuosittain

EKOLOGINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Tilat

TAVOITTEET: Työtiloja ja toimintatilaa käytetään tehokkaasti. Tilat ovat tarkoituksenmukaiset ja esteettömät.

TOIMENPITEET: Koulutuksissa ja muissa tapahtumissa käytetään valmiiksi käytössä olevia tiloja aina kun se on mahdollista. Toimintatilaa vuokrataan ulkopuolisille, kun se ei ole omassa käytössä. Muita tiloja vuokrataan harkitusti esteettömyys huomioiden. Toimistotilat mitoitetaan oikein henkilökunnan määrään ja etätyömahdollisuuteen nähden.

TEKIJÄT: pääsihteeri, koulutusassistentti, koulutussuunnittelijat

MITTARIT: tilojen käyttöaste, esteettömyyden arviointi

2. Liikkuminen

TAVOITTEET: Kurssit ja koulutukset ovat helposti saavutettavissa paikoissa julkisten kulkuyhteyksien päässä. Henkilöstö käyttää julkisia kulkuvälineitä ja välttää lentämistä silloin kun se on mahdollista.

TOIMENPITEET: Lyhyet siirtymät kävellään tai kuljetaan esim. pyörällä silloin kun se on mahdollista. Pitemmillä matkoilla ja kuljetuspalveluita ostettaessa käytetään mahdollisimman vähäpäästöistä kulkuneuvoa. Kuljetustarjouksiin pyydetään tieto päästöistä/vähäpäästöisistä vaihtoehdoista. Henkilöstö käyttää lentokonetta harkiten, hyvin perustellusta syystä (myös kv-toiminnassa). Maata pitkin matkustaminen mahdollistetaan pitemmilläkin kotimaan työmatkoilla.

TEKIJÄT: koko henkilökunta (punninta taloudellisuuden ja ekologisuuden välillä: pääsihteeri)

MITTARIT: tilaisuuksien sijainnin arviointi, henkilöstön kulkemien matkojen ekologisuuden arviointi vuosittain

3. Hankinnat

TAVOITTEET: Hankinnoissa suositaan ekologisia ja vastuullisia tuotteita. Kaikki noudattavat hankintaohjeistusta.

TOIMENPITEET: Kaikkien hankintojen tarpeellisuus, määrä ja ekologisuus harkitaan tarkkaan. Hankintojen kuljetuksissa suositaan ekologisinta vaihtoehtoa. Kurssinjärjestäjiä ja kouluttajia ohjeistetaan toimimaan mahdollisimman ekologisesti ja kestävästi.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, kouluttajat

MITTARIT: hankintaohjeistuksen seurannan itsearviointi vuosittain

4. Tarjoilut

TAVOITTEET: Tarjoilujen hankkimisessa noudatetaan hankintaohjeistusta, jossa painottuu ekologisuus ja vastuullisuus. Kasvisruoka muuttuu hiljalleen normiksi liharuuan sijaan.

TOIMENPITEET: Tarjoiluissa suositaan kotimaista ja lähiruokaa sekä luomu- ja Reilun kaupan tuotteita. Kahvimaidoksi on tarjolla myös kasvipohjainen vaihtoehto. Ruokatarjoiluissa pyritään suosimaan kasvisruokaa liharuuan sijaan. Suositaan ekologisesti ja vastuullisesti toimivia yrityksiä.

TEKIJÄT: koko henkilökunta

MITTARIT: tarjoiluhankintojen arviointi

5. Jätteet

TAVOITTEET: Kaikki jätteet (paperi, keräysmuovi, metalli, lasi, biojäte, kartonki, pahvi, SER-jäte) lajitellaan ja kierrätetään. Jätteen syntymistä sekä paperinkulutusta vähennetään.

TOIMENPITEET: Jätteiden lajitteluun on olemassa selkeät ohjeet ja keräyspisteet jokaisessa toimipisteessä. Kiinteistöyhtiöiltä ja vuokranantajilta toivotaan monipuolisia lajittelumahdollisuuksia. Siirrytään mahdollisimman paperittomiin prosesseihin. Selvitetään paperittoman maksuliikenteen mahdollisuuksia. Laitteet ja kalusteet kierrätetään eteenpäin ekologisesti.

TEKIJÄT: koko henkilökunta

MITTARIT: itsearviointi, lajittelumahdollisuuksien paraneminen, käytetyn paperin määrä

6. Sähkö ja vesi

TAVOITTEET: Sähkön ja veden kulutusta vähennetään ja suositaan ekologisesti tuotettua energiaa.

TOIMENPITEET: Sähkösopimuksissa valitaan ekologisesti tuotettu energiamuoto tai pyydetään vuokranantajaa suosimaan sellaista. Sähkön ja veden kulutuksen vähentämiseen on olemassa selkeät ohjeet. Käytetään valoja vain kun niitä tarvitaan. Laitteet sammutetaan, kun niitä ei käytetä. Lepotila-toimintoa käytetään, kun työskentely katkeaa lyhytaikaisesti. Astiat pestään täysinä koneellisina. Suositetaan energiatehokkaita laitteita hankinnoissa.

TEKIJÄT: koko henkilökunta

MITTARIT: laskennallinen sähkön ja veden kulutus, itsearviointi toimipisteittäin

TALOUDELLINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Kansalaisfoorumin taloudellinen tila

TAVOITTEET: Taloutta osataan ennakoida. Taseen pääoma ja tulos ovat positiivisia. Sijoituksia tehdään eettisesti kestävästi.

TOIMENPITEET: Talouden kokonaistilannetta tarkastellaan toiminnoittain 3 kertaa vuodessa. Kaikki budjeteista vastaavat seuraavat omaa budjettiaan ja pysyvät siinä. Johto suunnittelee talouden ja toiminnan kestäväksi ja kannattavaksi, ja pääsihteeri seuraa kokonaisuutta. Sijoitukset ja hankinnat tehdään harkiten. Taloustiimi koulutautuu tarpeen mukaan.

TEKIJÄT: pääsihteeri/opintojohtaja, taloustiimi, hankekoordinaattorit, koko henkilökunta

MITTARIT: tilinpäätöksen tulos, oman pääoman määrä taseessa, budjetti, kvartaalitulokset, hallituksen kokousten talouskäsittelyjen määrä

2. Kurssi-, koulutus- ja hanketoiminta

TAVOITTEET: Kansalaisfoorumin jäsenjärjestöille myöntämät taloudelliset tuet jaetaan noudattamalla yhdenmukaisia kriteerejä. Oman koulutustoiminnan tuotot kattavat kokonaisuuden välittömät kulut. Hanketoiminta on taloudellisesti kestäväää ja strategisesti perusteltua.

TOIMENPITEET: Taloudellinen tuki jaetaan yhtenäisten ja läpinäkyvien kriteerien mukaan. Tukien kohdentumista järjestöille seurataan. Koulutukset budjetoidaan kestävästi. Hankehakuvaiheessa varmistetaan, että hankkeen talousresursointi vastaa hankkeeseen käytettävää työpanosta ja hanke tukee strategisten tavoitteiden saavuttamista.

TEKIJÄT: pääsihteeri, taloustiimi, Skaftuki-tiimi

MITTARIT: kurssi-, opintoryhmä- ja luentotuen kohdentuminen (Skaftuki-data), hankkeiden talouden ja sisällön arviointi

KULTTUURINEN KESTÄVÄ KEHITYS

1. Taide- ja kulttuuritoiminta

TAVOITTEET: Kansalaisfoorumin toiminnan ydintä on kulttuurinen sivistystyö. Rikas ja monitahoinen kulttuurinen ilmaisu mahdollistuu ja kehittyy edelleen. Kulttuurinen demokratia toteutuu ja sitä edistetään niin, että osallistujat ovat toimijoita ja siten myös kulttuurinsa tuottajia.

TOIMENPITEET: Tuemme ihmisten monimuotoista osallistumista, vapaata kulttuurista ilmaisua ja kulttuurista yhdistystoimintaa. Koulutusten ja tapahtumien teemoissa painottuvat taide ja kulttuuri osallisuuden, hyvinvoinnin ja kasvun edistäjinä sekä vaikuttamisen ja identiteettityön välineinä. Tuemme jäsenjärjestöjen kulttuuritapahtumien suunnittelua ja toteuttamista.

TEKIJÄT: koko henkilökunta, koulutustiimi

MITTARIT: koulutustarjonnan ja tapahtumien itsearviointi, kurssi-, opintoryhmä- ja luentotuen kohdentuminen (Skaftuki-data), kulttuuritapahtumien määrä, osallistujapalaute

2. Kulttuurinen moninaisuus

TAVOITTEET: Koulutukset ja tapahtumat houkuttelevat kulttuurisesti moninaisia osallistujia. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa edellytetään moninaisuuden huomioimista. Jäsenjärjestöjen monikulttuurinen kurssi- ja muu toiminta lisääntyy ja kehittyy.

TOIMENPITEET: Kannustamme ja tuemme jäsenjärjestöjä hakevaan toimintaan ja osallistumisen esteiden poistamiseen mm. kurssituen hakijoita ohjeistamalla ja ohjaajakoulutusta kehittämällä. Kurssi- ja opintoryhmätukea tarjotaan myös monikulttuurisuustyötä tekeville järjestöille. Tarjoamme kotoutumista tukevaa koulutusta.

TEKIJÄT: koko henkilökunta

MITTARIT: kurssi- ja opintoryhmätuen kohdentuminen, koulutusten sisällöt, osallistujaprofiilitiedot, itsearviointi

3. Kansainvälisyys

TAVOITTEET: Kansalaisfoorumien osaaminen kansainvälisessä toiminnassa lisääntyy ja näkökulmamme avartuvat. Työntekijöillä on riittävästi kansainvälisessä yhteistyössä tarvittavaa osaamista. Kv-toiminnassa huomioidaan aina kestävä kehitys. Verkkosivuilla on perustiedot toiminnasta englanniksi ja ruotsiksi.

TOIMENPITEET: Olemme mukana kansainvälisissä hankkeissa huomioiden kestävä kehityksen kaikki osa-alueet ja hankkeiden kansallisen tason työlle tuomat hyödyt, kuten näkyvät ja pysyvät tuotokset ja materiaalit. Verkkosivujen englannin- ja ruotsinkieliset tekstit ovat ajantasaisia. Henkilökunnan kv-osaamisen kehittämiseen kannustetaan.

TEKIJÄT: koko henkilökunta

MITTARIT: kv-vierailujen määrä, liikkuvuus, kv-hankeyhteistyön määrä, henkilöstön kouluttautuminen

4. Kulttuuriperintö

TAVOITTEET: Kulttuuriperintö säilyy elävänä ja kehittyy jäsenjärjestöjen kulttuuritoiminnassa.

TOIMENPITEET: Jäsenjärjestöjä tuetaan pedagogisesti ja niiden kanssa tehdään yhteistyötä kulttuurisen kurssi- ja opintotoiminnan (kansantanssi ja -musiikki, teatteri, sirkus ym.) sekä kulttuuritapahtumien järjestämisessä.

TEKIJÄT: koulutustiimi, Skaftuki-tiimi

MITTARIT: kurssi-, opintoryhmä- ja luentotuen kohdentuminen (Skaftuki-data), kulttuuritapahtumayhteistyön määrä